

Utrecht, 28 mei 2026

Geacht Kamerlid,

Op 4 juni spreekt u over sociale media en inmenging. Namens het Expertisecentrum Digitalisering en Welzijn van het Trimbos-instituut vragen wij uw aandacht voor een bredere invalshoek: digitale beïnvloeding is niet alleen een vraagstuk van desinformatie, buitenlandse inmenging of verkiezingsintegriteit, maar ook van autonomie, informatieverwerking, mentale gezondheid en welzijn. Het is van groot belang digitale beïnvloeding nadrukkelijk te benaderen als een samenhangend vraagstuk van democratie, gedrag en welzijn.

Aanbevelingsalgoritmen zijn niet neutraal

Het Rathenau-rapport *Scrollend naar de stembus* laat zien dat aanbevelingsalgoritmen van sociale mediaplatforms een rol kunnen spelen bij inmenging in verkiezingen. Door content te rangschikken op basis van verwacht engagement, wordt bepaalde informatie versterkt en andere informatie minder zichtbaar. Daarmee zijn digitale platforms een bepalende factor geworden in hoe informatie wordt verspreid en hoe meningsvorming tot stand komt. Wat zichtbaar wordt rond verkiezingen, speelt breder. Aanbevelingsalgoritmen zijn geen neutrale systemen, maar onderdeel van een platformontwerp dat stuurt op aandacht en interactie. Die ontwerpkeuzes bepalen mede wat mensen zien, hoelang zij blijven kijken, hoe zij informatie verwerken en hoe zij zich voelen. Digitale beïnvloeding is daarmee niet alleen het gevolg van kwaadwillende actoren, maar ligt ook besloten in de inrichting van digitale omgevingen zelf. Het Expertisecentrum Digitalisering en Welzijn roept daarom op om in de aanpak van sociale media en inmenging expliciet mee te nemen hoe platformontwerp en aanbevelingsalgoritmen gedrag, meningsvorming en welzijn beïnvloeden.

Weerbaarheid vraagt ook om gezond ontwerp

Beleid richt zich terecht op transparantie, toezicht en het versterken van digitale weerbaarheid. Maar weerbaarheid kan niet alleen bij individuele gebruikers worden gelegd. Mensen kunnen niet volledig weerbaar zijn tegen systemen die voortdurend worden geoptimaliseerd om hun aandacht vast te houden, zeker wanneer de werking van die systemen ondoorzichtig blijft. Een effectieve aanpak vraagt daarom om de combinatie van digitale weerbaarheid én gezonder digitaal ontwerp. Niet alleen door schadelijke effecten achteraf te beperken, maar ook door digitale omgevingen aan de voorkant zo in te richten dat zij autonomie, welzijn en gezonde informatieverwerking ondersteunen; *wellbeing-by-design* en *safety-by-design* bieden hiervoor concrete aanknopingspunten. Wij vragen u dan ook het kabinet te bevragen hoe deze ontwerpprincipes kunnen worden verankerd in beleid, toezicht en normontwikkeling rond digitale platforms. Als expertisecentrum denken wij hier graag over mee.

Benut en borg bestaande kennis

In Nederland is hiervoor namelijk al relevante expertise opgebouwd via het Expertisecentrum Digitalisering en Welzijn. Het expertisecentrum ontwikkelt en bundelt kennis over de relatie tussen digitale technologie, gedrag en welzijn. Dat gebeurt onder meer via de Landelijke Monitor Digitalisering en Welzijn, die inzicht geeft in de impact van technologie op jongeren en volwassenen, en via een industriescan naar gedragsontwerptechnieken die techbedrijven inzetten en de mogelijke gevolgen daarvan voor welzijn. Deze kennis is nodig voor beleid, toezicht en normontwikkeling. Tegelijkertijd is de voortgang van deze kennisbasis niet vanzelfsprekend; dit jaar loopt de subsidie van het Expertisecentrum af. Juist nu de maatschappelijke urgentie groeit, is het belangrijk dat de opgebouwde expertise behouden blijft en verder kan worden ontwikkeld. Wij vragen u dan ook om aandacht te vragen voor continuïteit en borging van kennis van het Expertisecentrum Digitalisering en Welzijn, de Landelijke Monitor Digitalisering en Welzijn en de industriescan naar gedragsontwerptechnieken.

Tot slot

Digitale beïnvloeding vraagt om bescherming van democratische processen, maar ook om bescherming van burgers als gebruikers, jongeren, ouders, professionals en deelnemers aan de samenleving. Een duurzame aanpak vraagt daarom om structurele kennis over hoe digitale systemen gedrag sturen, om versterking van digitale weerbaarheid en om digitale omgevingen die bijdragen aan autonomie en welzijn. Het Expertisecentrum Digitalisering en Welzijn kan deze kennis leveren en vertalen naar praktische handvatten voor beleid, toezicht en praktijk. Daarvoor is het van belang dat de opgebouwde kennisbasis behouden blijft en verder kan worden ontwikkeld.

Bij voorbaat dank voor het overwegen van bovenstaande punten. Mochten er vragen zijn of u toelichting behoeven, dan zijn wij vanzelfsprekend bereikbaar.

Met vriendelijke groet,
Namens het Trimbos-instituut,

Simone Onrust en Nastasia Griffioen
Expertisecentrum Digitalisering en Welzijn